

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae

Charlas, Antoine

Leodii, 1684

Cap. II. Quid Ecclesiae Gallicanae, quidq[ue] libertatis Ecclesiasticae
nominibus designetur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38227

non à qua emanaverint auctoritate assignent. Atque omnis ejus oratio eò spectat, ut Gallos probet ad respondendum hujusmodi quæstionibus non teneri. Itaque concludit: Illi ergo, qui petunt, ut singulatim enumerentur hujus Regni libertates, vel Decreta hic recepta, vel usus & consuetudines nostra circa politiam Ecclesiasticam, velut fontes, & auctoritas, à quibus hæc jura emanaverint assignentur, non alia possent ratione inculentius demonstrare omnimodam circa jura illa de quibus loquuntur incertiam, quam in proponendis hujusmodi quæstionibus. Quis audito hoc sermone non suspicetur, libertates, aut nullas, aut incertas, aut injustas esse, quas qui defendere aggreditur, aut non potest, aut non audet recensere, nec à quo fonte, à qua auctoritate profectæ sint, explicare?

7. Ipsam quidem libertatum definitionem tum ipse Leschassierius, tum alii tradiderunt: sed vix ullum reperias, qui inter libertates Ecclesiæ Gallicanæ capita quamplurima non annumeret, illarum definitioni parum consentanea, vel etiam omninò adversa.

8. Quid igitur mirum si libertates istæ malè audiant, quas exteri non intelligunt, Galli non satis explanant, aliqui adhibent ad excusandos pessimos, & cum vera libertate Ecclesiastica pugnantes abusus.

C A P U T I I.

Quid Ecclesiæ Gallicanæ, quidque libertatis Ecclesiasticæ nominibus designetur.

1. **Q**uamvis Ecclesia, quæ dictio Græca est, evocationem, seu congregationem tantum significet, ex sua etymologia, tamen ad plurima, eaque valde diversa designanda usurpatur in sacris Scripturis, & Catholicorum Doctorum libris. Præcipua quidem hujus nominis significatio ad Ecclesiam Catholicam pertinet, quam sic describit Bellarminus tom. 2. controv. lib. 3. cap. 2. ut sit *carus hominum ejusdem Christianæ fidei professione, & eorundem Sacramentorum communione colligatorum, sub regimine legitimorum Pastorum, ac præcipuè unius Christi in terris Vicarii Romani Pontificis.*

2. Joannes quidem Launoius epist. ad Nicolaum Gati-
 næum, quæ est in parte octava, definitionem Ecclesiæ à
 Bellarmino traditam impugnare conatur, congestis pro suo
 more quamplurimis Sanctorum Patrum, aliorumque Scripto-
 rum locis, in quibus describitur Ecclesiæ non factâ mentione
 Pastorum, à quibus regitur, præcipuè Romani Pontificis.
 Sed Bellarminum reprehendere non potuit, quin sanctum Cy-
 prianum damnaret, Ecclesiæ hoc modo definitam epist.
 69. quæ est ad Pupianum: *illi sunt Ecclesiæ plebs sacerdoti adunata,
 & Pastori suo grex adherens.* Respondet Launoius, Cyprianum *pro tem-
 pore, & ad extirpandum schisma, quo tunc Romana flagrabat Ecclesiæ, Ec-
 clesiæ definitivisse, ut diximus.* At non simili de causa Bellarminus,
 quia scilicet adversus hæreticos Hierarchiam negantes disputa-
 tabat, debuit in Ecclesiæ definitione non solum corporis, ut
 alii Scriptores à Launoio citati, sed etiam capitis mentionem
 facere. Quod enim à Dialecticis præcipitur nihil in definitio-
 ne redundare debere, hic non violatur, quia quod additur,
 etsi ad essentiæ notitiam absolute pertinere non videatur, per-
 tinet tamen in illa circumstantia. Cùm enim Lutherani, &
 Calvinistæ suis cœtibus Ecclesiæ descriptionem à plerisque
 Scriptoribus Ecclesiasticis allatam accommodarent, necesse
 fuit ad distinguendam verorum Fidelium Congregationem à
 synagogis Satanæ, ut aliquid adjungeretur, per quod ab illis
 posset discerni. Potuerunt alii Ecclesiæ iis verbis definire,
 quæ huic designandæ sufficerent: Bellarmino necesse fuit de-
 finitionem ponere, quam ejus adversarii suis conventiculis
 tribuere non possent.

3. Frustra verò notat Launoius sanctum Cyprianum *de Ec-
 clesiæ simpliciter, & absolute non loqui, sed comparatè, habito nempe respectu
 ad Ecclesiæ Romanam*, ubi propter institutos simul Antistites
 duos schisma excitatum fuerat: Tùm quia id verum esse non
 videtur. Etsi enim occasione Ecclesiæ Romanæ illa dixerit
 S. Cyprianus, non tamen de Ecclesiæ Romana speciatim:
 Tùm quia si occasione schismatis Ecclesiæ Romanæ rectè san-
 ctus Cyprianus in definitione illius Ecclesiæ meminit unius
 ejus Pastoris: Cur Bellarmino contra hæreticos, qui ab Eccle-
 siæ Catholica desciverant, nefas fuit Ecclesiæ Catholicam ità
 describere, ut unius ejus supremi Pastoris mentionem faceret.

4. Sed

4. Sed quemadmodum Ecclesia simpliciter dicitur omnium Fidelium Congregatio sub Summo Pontifice: ita cœtus eorum, qui uni Patriarchæ seu Exarcho, Primati, seu Metropolitanò, imò Episcopo, & Curato subsunt, Ecclesiæ particularis nomine gaudent, scilicet Diœcesis, Provinciæ, aut Parochiæ:

5. Possunt autem in hujusmodi cœtibus, aut simul Pastores cum fidelibus, aut Pastores seorsim ab ovibus, vel e contra oves sine Pastoribus attendi, ut Ecclesiæ nomen, aut alterutris, aut utrisque simul tribuatür, maximè autem Pastoribus, à quibus representatur, & in quibus certa quadam ratione continetur Ecclesia, sicut in Principe Respublica. Imò vox illa non rarò ad significandum locum transfertur, ubi fiunt hujusmodi cœtus Religionis causa. Quæ omnia eruditis omnibus adeo sunt pervia, ut scripturarum, & Doctorum testimoniis non indigeant confirmari.

6. Variæ illæ vocis ejusdem significationes exigerent, ut de libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ tractaturi, quid Ecclesiæ Gallicanæ nomine intelligatur, principio designaremus. Sed cum de illius notione non conveniat inter Gallos ipsos, ex rerum, de quibus agetur, conditione, conjicies. Quamvis enim pro Clero frequentius usurpetur: tamen cum de libertatibus Gallicanis agitur, ea vox non solum Antistites, sed & Laicos complecti, maximè Regem, ejusque Officiales, à nonnullis dicitur; adeò ut Ecclesia Gallicana significet fideles omnes in hoc Regno degentes, cum aliquo tamen ordine ad Religionem, ad quam refertur omnis Ecclesia apud Christianos: qua in re solum cavendum est, ne sub nominis æquivocatione fraus contegatur; quod revera contigisse conquiritur illustrissimus & doctissimus Franciscus Bosquetus Episcopus Montispeffulani in ea ad Stephanum Baluzium epist. quæ ante libros D. de Marca de concord. Sacerd. & Imp. edita est. *Incidit, inquit, in locum ejus scriptoris anonymi, qui ementito Gallicana libertatis propugnanda titulo librum notâ censoriâ jam olim adustum, Regia sanctione proscriptum. ac perpetuis tenebris damnandum in lucem edere ausus est: illo falsam thesism (scilicet Laicorum aequè ac Clericorum cœtum Ecclesiam Gallicanam componere, ejusque communi decreto publica ejus Ecclesiæ negotia decidi, & non Episcoporum judicio, ad quos propositionem de difficilibus negotiis,*

negotiis, quæ ad ipsorum vocationem spectant, tantum pertinere) & auctoritate amici nostri fulcire nititur. Quamvis fraudem scriptoris facillimè detegerem, & delusam ejus mentem in æquivoco, ut loquuntur Logici, cum libertatis, tum Ecclesiæ nomine animadverterem. Alia est enim significatio Ecclesiæ, dum Fideles omnes complectitur, ut & libertatis, quæ singulos Fonte Baptismatis renatos Christus donavit: alia Ecclesiæ quæ etiam apud antiquos scriptores solum Clericalem ordinem; ut & libertatis, quæ jus & facultatem, seu potestatem universam regendi Ecclesiæ sacerdotali ordine, in primis Petri Apostolorum Corinthei successoribus, Divina constitutione tradita, comprehendit.

7. Nec est quod aliquis circa hoc nomen quæstionem moveat, quod cæteris quidem cætibz præesse unum aliquem Pastorem cernat, puta Ecclesiæ universæ Summum Pontificem, Diœcesi Patriarcham, aut Exarchum, Provinciæ Metropolitam, Parochiæ Episcopum; Gallis autem omnibus ut à cæteris Regnis discernuntur, unus quispiam non sit præpositus. Rex namque, cujus imperio subjacent, eos in unum quidem corpus politicum conjungit, sed non in unam Ecclesiæ, cum in Laicorum ordine censeatur. Observandum enim est Romanum Pontificem tanquam summum Pastorem totius Ecclesiæ caput existere, totius autem Occidentis tanquam ejus Patriarcham; Galliæ verò Caput specialius posse nuncupari propter antiquiorem, & strictiorem illius Regni eum Ecclesiæ Romana conjunctionem. Nec enim, ut Ecclesiæ Gallicanæ una sit, opus est, ut intra se unicum Caput habeat, sed satis est, ut ejus membra non unius regiminis politici tantum, sed unius quoque Religionis vinculo arctiori conjuncta, totius Ecclesiæ Capiti etiam intimè cohæreat, illud præcipuis observantiæ, atque obedientiæ officiis excolat, ejusque vicissim amoris, ac sollicitudinis specialis beneficio potiatur.

8. Libertatis porro nomen ex primaria sua institutione conditionem designabat, quæ homo id sine impedimento præstare posset, quod liberet; Libertatis enim proprium est, ut inquit Cicero offic. cap. 1. sic vivere ut velis; quod tamen, ne de perversa quoque voluntate accipiatur, in paradoxis explicat in hunc modum; quid est enim libertas? Potestas vivendi ut velis. Quis igitur vivit ut vult, nisi profectò qui recta sequitur, qui gaudet officio, cui vivendi via considerata, atque provisæ est? qui legibus quidem non propter metum

paret,

paret, sed eas sequitur, atque colit, quia id salutare maximè iudicat esse, &c. Paradoxo 5. Verum hoc nomen ad alia quamplurima significanda postmodum derivatum est: verbi gratia liberationem à peccato, à iugo legis Mosaicæ, à quibusvis demùm malis, vel oneribus.

9. Dum autem de Ecclesia dicitur, aliquem indicat ad Religionem ordinem, idque multipliciter. Cum enim libertas servituti, seu necessitati opponatur, Ecclesia libera rectè tunc dicitur, cum ab exercitandis, prout placet, Religionis officiis minimè prohibetur. Ità, dum Constantinus Imperator concessit toto orbe terrarum Christianis, ut Ecclesias ædificarent, Divina mysteria publicè celebrarent, aliaque omnia sine impedimento præstarent, ad debitum vero Numini cultum exhibendum necessaria, libertatem Ecclesiæ dedisse dicitur.

10. Intelligitur etiam sæpè numero libertas Ecclesiastica de immunitate rerum, locorum, & personarum Deo peculiariter consecratarum; quando scilicet Ecclesia pro suo arbitrio Ministros sibi deligit, eosque cultui Divino, & convenientibus cuique ministeriis deputat; cum illi à sæcularibus muniis, oneribus, negotiis, iudiciisque exempti, quæ Dei sunt solummodò curant. Cum ædibus Deo sacris is honor defertur, ut sæcularia negotia illis non tractentur, ut ab omni scelere illis perpetrando diligentius abstineatur, ut nullus illinc invitus, aut invito Pastore extrahatur: cum Fidelibus omninò licet bona sua Deo consecrare: cum bona sic Deo consecrata subsidiorum, aliorumve onerum servitute non premuntur, ne dum à rapinis, aliisque injuriis tuta sunt.

11. Ad ea, & similia significanda plerumque usurpatur à sacris Conciliis, & Scriptoribus Ecclesiasticis libertatis, seu immunitatis Ecclesiasticæ nomen. Sanctus Antoninus 3. part. tit. 12. cap. 3. Immunitas, inquit, Ecclesia est privilegium Ecclesiastica libertatis, vel rerum, vel personarum ad eam pertinentium. Et §. 4. ex Francisco de Zabarel. Immunitas est libertas, seu exemptio Ecclesia in personis, rebus. & iuribus Ecclesiasticis quibuscumque. Et infra. . . . Tertium privilegium datum à Deo Ecclesia est, ut administret sola sine Laicis res suas, ut dist. 96. si Imperator. Et de rebus Eccles. non alien. cap. fin. Et hinc Ecclesia sola, & non Imperator jus concedere potest, & aliter disponere

10 DE NATURA, ORIGINE, AC PROGRESSU,
dist. 96. cap. denique cum ad verum. Concilium item Colon. anno
1536. p. 9. cap. 20. Immunitas Ecclesiastica vetustissima res est, jure pa-
riter Divino, ac humano introducta, quæ in duobus potissimum sita est. Pri-
mum ut Clerici, illorumque possessiones, & bona à vestigalibus, & tributis,
aliisque numeribus Laicis libera sint. . . . Secundum ne rei criminis ad Ecclesias
confugientes inde violenter extrahantur, exceptis publicis Latronibus, qui per
industriam proximum occiderint, aut nocturnis depraedatoribus agrorum, qui iti-
nera obsident, denique his, qui sub immunitatis spe in Ecclesiis, ac cœmeteriis
delinquant.

12. Frequentius apud Gallos libertatis significatio ea esse
dicitur, quæ juxta Concilium Ephesinum can. ult. in obser-
vandis Canonibus, & conservanda cuique Ecclesiæ sua ju-
risdictione consistit, ut ex capite sequenti constabit.

C A P U T III.

Quomodo definiantur libertates Ecclesiæ Gallicanæ.

1. **D**iverse à diversis traduntur definitiones libertatum
Ecclesiæ Gallicanæ. Omnium tamen communissima
est, quæ illas in observando ad amissum, inviolabiliterque
jure antiquo reponit. Hanc itaque diligentius expendemus,
si prius autoritate munierimus.

2. Renatus Choppinus de sacra Polit. lib. 1. tit. 1. num.
13. eam his verbis exprimit: Cum adversus hos Canones (antiquos)
Pontificis Rescriptis abuteretur sensim inferior ætas, Galli Monarchæ, Pra-
toresque, Regi cœperunt eum ab usum, Canonicaque Doctrina neglectum civili im-
perio vindicare: ne cui in Ecclesiasticam disciplinam Ecclesiæ Primati fas esset
moliri quidpiam intra Franciæ Ditionis pœnæria, aut alioquin districtè revoca-
retur mos Hierarchiæ vetustioris. Ac illius quidem auctoritatis, libertatisque
Franciæ vestigia cernimus identidem, &c. Libro autem 2. tit. 4. n.
1. docet Regium Senatam provocari, cum ab Ecclesiastico Judice
tentatum sit aliquid in pœnæriam sanctorum Decretorum prisca, venerandaque
vetustatis.

3. Petrus Pithœus in Libello Gallico idiomate scripto,
cum hoc titulo; *Les Libertez de l'Eglise Gallicane*, quem Petrus
Puteanus aliis omnibus ejusdem argumenti præmisit, in sua
Col-